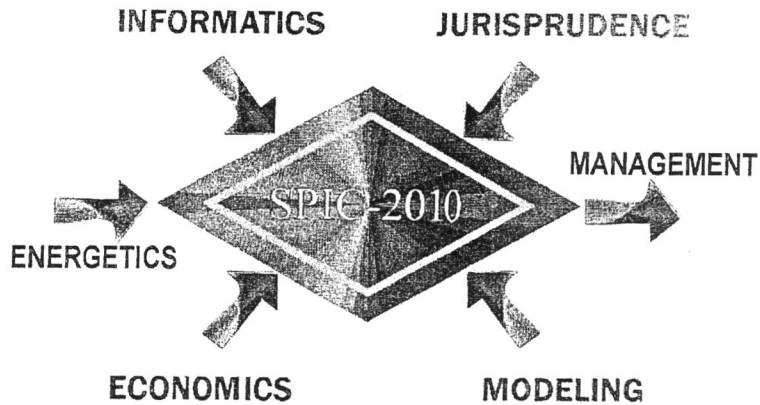

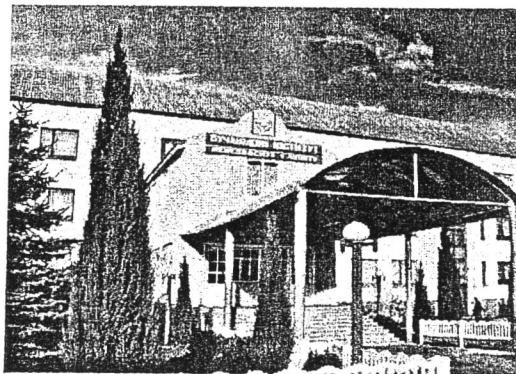
Національна академія наук України
Академія правових наук України
Інститут кібернетики ім. В.М Глушкова НАН України
Буцацький інститут менеджменту і аудиту
Карпатський державний центр інформаційних засобів і технологій НАН
України

ПРОБЛЕМНО-НАУКОВА МІЖГАЛУЗЕВА КОНФЕРЕНЦІЯ

**ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ,
ЮРИСПРУДЕНЦІЇ, ЕНЕРГЕТИКИ, ЕКОНОМІКИ,
МОДЕЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ
(ПНМК - 2010)**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PROBLEM
INTER-BRANCH CONFERENCE
INFORMATION PROBLEMS OF COMPUTER SYSTEMS,
JURISPRUDENCE, ENERGETICS, ECONOMICS, MODELING
AND MANAGEMENT
(SPIC – 2010)**

Україна, Бучач, Східниця, Карпати
01 - 04 червня 2010 року
Бучач – 2010

Редакційна колегія:

Максимович І. Ф. – кандидат економічних наук, професор (головний редактор)
Дерій В. А. – кандидат економічних наук, доцент (заступник головного редактора)
Савич І.В. - доктор економічних наук, професор
Ткачук І.Г. доктор економічних наук, професор
Олексюк О.В. доктор економічних наук, професор
Паламарчук І.К. доктор економічних наук, професор
Фаріон І.В. доктор економічних наук, професор
Мех Я.В. кандидат економічних наук, професор
Задірака В.К. доктор фізико-математичних наук, член кореспондент
Николайчук Я.М. доктор технічних наук, професор
Алішов Н.І. доктор технічних наук, професор
Дивак М. П. — доктор технічних наук, професор
Стахів П.Г. доктор технічних наук, професор
Горбійчук М.І — доктор технічних наук, професор
Локазюк В.М.— доктор технічних наук, професор
Поморова О.В. доктор технічних наук, професор
Карпінський М.П. доктор технічних наук, професор
Шишка Р.Б. доктор юридичних наук, професор
Луць В.В. доктор юридичних наук, професор
Дзера О.В. доктор юридичних наук, професор
Галянтч М.К. доктор юридичних наук, професор
Николайчук Л.М. кандидат юридичних наук,
Слома В.М. кандидат юридичних наук
Калаур І.Р. кандидат юридичних наук,
Пітух І.Р. кандидат технічних наук.
Заставний О.М. кандидат технічних наук.
Манжула В.І кандидат технічних наук.
Качмар В.М. – кандидат філологічних наук, (літературний редактор)
Ліщенко С. І. – кандидат філологічних наук, доцент (літературний редактор)

Редактор коректор: **Погонець І.О.**

Технічний редактор: **Кузик М.М.**

Адреса редакції:

Бучацький інститут менеджменту і аудиту
вул. Б. Хмельницького 8, м. Бучач, Тернопільська обл., Україна, 48400

Контактний телефон
тел. (803544) 2-63-92
e-mail: konf_buch@hotmail.com
e-mail: bima@buc.tr.ukrtel.net

М. Д. ПЛЕНЮК ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГАРАНТІЙНИХ СТРОКІВ У ПІДРЯДНИХ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИНАХ.....	234
І. І. ЯЦКІВ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	238
О.В. МАНЧЕНКО ІНФОРМАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ АУДИТУ ЯК ОСОБЛИВОГО ВИДУ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ.....	239
О.В. БІЛОЦЬКИЙ ОБМЕЖЕНІ РЕЧОВІ ПРАВА НА ЧУЖЕ ЖИТЛО.....	242
І.Т. ТЕМЕХ ДО ПИТАННЯ ЩОДО ОБСЯГУ ОБОВ'ЯЗКІВ ПРАВОВАХИСНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	247
О. М. ПЕРЦОВИЧ ОСОБЛИВОСТІ РОЗМЕЖУВАННЯ ЦИВІЛЬНО – ПРАВОВОЇ ТА МАТЕРІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	249
С.О. БОРОДОВСЬКИЙ ПРОБЛЕМИ ОДНОСТОРОННЬОГО ПРАВОЧИНУ.....	251
Н.О. БОРОДОВСЬКА ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ЗАСУДЖЕНОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	254
М. В. ФЕДОРІВ ДОГОВІР СТРАХУВАННЯ ЦИВІЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	256
Л.В. МИГАЛЮК НЕПОІМЕНОВАНІ ТА ЗМІШАНІ ДОГОВОРИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ.....	259
С.П. КУБІЄВИЧ СПІВВІДНОШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО І МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У СФЕРІ БОРОТЬБИ З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ.....	262
І.Є. ЯКУБІВСЬКИЙ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ.....	264
В. М. СЛОМА УКЛАДЕННЯ ПРАВОЧИНІВ У ЕЛЕКТРОННІЙ ФОРМІ.....	268
О.А. ГРИЦАН ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ У СИСТЕМІ ОРГАНІВ ЗАГАЛЬНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ НАДР.....	270
О.П. ШУМЛЯК ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ВІДОМОСТЕЙ ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ.....	273
Н. Б. СОЛТИС ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСУ НА ЕТАПІ ВІДКРИТТЯ СПАДЩИНИ.....	278
ПРОБЛЕМИ МОДЕЛЮВАННЯ В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ ЗНАНЬ	
М. П. ДИВАК, В.І. МАНЖУЛА, І. Ф. ВОЙТЮК КРИТЕРІЇ СТРУКТУРНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ІНТЕРВАЛЬНОГО РІЗНИЦЕВОГО ОПЕРАТОРА.....	280
А.В. ПУКАС, А.Б. КОВАЛИШИН, Р.В. ГАЛЬЧАК ОСОБЛИВОСТІ ПОСЛІДОВНОГО ПЛАНУВАННЯ БАГАТОФАКТОРНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ В ТРИГОНОМЕТРИЧНОМУ БАЗИСІ.....	284
М.Р. ПАНЬКІВ, В.І. МАНЖУЛА, І.В. ЦІЛЬО МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ГАЗОСПОЖИВАННЯ.....	288

УДК 349.6

О.А. Грицан
Прикарпатський юридичного інститут ЛьвДУВС,
goa_8@mail.ru

Верховна Рада України у системі органів загального екологічного контролю за використанням та охороною надр

У юридичній літературі усталеною залишається думка, що за характером, напрямками роботи та повноваженнями розрізняють органи державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища загальної та спеціальної компетенції. Відповідно до зазначеного поділу, державний екологічний контроль також прийнято поділяти на загальний та спеціальний. Як зазначає О.Ф. Андрушко, для переважної частини суб'єктів контролю він не є основною діяльністю і притаманний як невід'ємна частина управлінської діяльності, а отже є супровідною (похідною) функцією основної діяльності суб'єктів виконавчої влади, місцевого самоврядування. Для інших – контроль є основною функцією, яку держава уповноважила їх здійснювати, визначивши і закріпивши у нормативно-правових актах обсяг і сферу здійснення контрольної діяльності [1]. Варто погодитися з твердженням, що «екологічний контроль у тій чи іншій формі здійснюють практично всі органи держави, що приймають рішення з питань охорони довкілля, екологічної безпеки, використання природних ресурсів» [2, с.187]. Таким чином, органи загальної компетенції, вирішуючи загальні питання в галузі охорони навколишнього природного середовища, виконують одночасно і функцію державного контролю щодо використання надр. Без здійснення такого контролю неможливе досягнення мети усіх інших функцій екологічного управління.

На цій основі видається за можливе стверджувати, що систему органів державного контролю в сфері використання та охорони надр складають органи загальної та спеціальної компетенції. У юридичній літературі аналогічні думки щодо суб'єктного складу органів державного контролю висловлювалися стосовно використання деяких інших природних об'єктів, зокрема атмосферного повітря і земель, а також рекреаційних ресурсів. До органів загального екологічного контролю за використанням та охороною надр варто віднести: Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, місцеві державні адміністрації. Зазначені органи наділені контрольними повноваженнями з метою забезпечення виконання прийнятих ними управлінських рішень та вжиття заходів щодо виявлених відхилень. Загальний контроль за надровикористанням здійснюють також прокуратура та міліція в порядку забезпечення законності та гарантування екологічних прав громадян. До зазначеної системи органів державного контролю належать також суди – загальні, адміністративні та господарські.

Чинний Кодекс України про надра безпосередньо не відносить здійснення контролю за використанням надр до компетенції Верховної Ради України. Жодної вказівки на контрольні повноваження Верховної Ради України стосовно надровикористання не містить і проект нової редакції Кодексу України про надра від 16 липня 2009 року. Разом з тим, контрольна функція парламенту в цій сфері логічно впливає із закріпленого за ним повноваження законодавчого регулювання надрових відносин. Тому видається за доцільне підтримати ту точку зору, що «контроль є основною функцією парламенту, необхідною для забезпечення виконання прийнятих або розроблених законів та для виявлення потреби у перегляді та удосконаленні існуючих законів» [3].

Верховна Рада України шляхом прийняття законів визначає основоположні засади використання природних ресурсів, в тому числі в межах виключної (морської) зони та континентального шельфу. Важливою функцією парламенту є визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, в тому числі й екологічної, затвердження загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, програм охорони довкілля. Так, 5 березня 1998 року Верховною Радою України було прийнято постанову «Про основні напрями державної політики в галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки». Актом передбачено вдосконалення правових засад управління і контролю в галузі використання природних ресурсів та охорони довкілля, спрямоване на реорганізацію системи органів управління природними ресурсами; розширення складу і повноважень місцевих органів управління і контролю з питань охорони довкілля і раціонального використання природних ресурсів; зміщення акценту в здійсненні

державного контролю за дотриманням екологічного законодавства шляхом поступового формування органів екологічного контролю на регіональному рівні.

Конституційно визначеним повноваженням Верховної Ради є здійснення парламентського контролю. Він здійснюється безпосередньо парламентом, народними депутатами, а також створеними парламентом відповідно до його повноважень структурними утвореннями: комітетами, постійними, тимчасовими спеціальними і слідчими комісіями.

Парламентський контроль реалізується, перш за все, шляхом проведення парламентських слухань. Так, учасники парламентських слухань, які відбулися 13 січня 2003 року, обговоривши стан дотримання природоохоронного законодавства в Україні, відзначили, що заходи щодо забезпечення державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства є недостатніми, і такий контроль здійснюється незадовільно на всіх рівнях. У рекомендаціях названих слухань зазначається, що видобування корисних копалин у багатьох випадках здійснюється без ліцензій, гірничих та земельних відводів, затримується або зовсім не проводиться рекультивация земель. На діючих родовищах повсюдно не виконуються передбачені у ліцензіях умови користування надрами. Використання підземних вод часто здійснюється без відповідних проектів, дозволів на спеціальне водокористування, технічних паспортів свердловин [4].

На іншому засіданні, заслухавши інформацію Кабінету Міністрів України про стан дотримання вимог природоохоронного законодавства при здійсненні діяльності, пов'язаної з використанням надр в Україні, парламент відзначив особливе національне значення цього питання. Верховна Рада України вважала за необхідне визнати, що серед факторів, які мають негативний вплив на навколишнє природне середовище, є невизначеність умов державної експертизи та контролю за виконанням виробничих програм користувачів надр та відсутність належної адміністративної та кримінальної відповідальності надрокористувачів за систематичні порушення вимог природоохоронного законодавства під час освоєння родовищ. Основними напрямками вдосконалення державної політики у сфері надрокористування, з-поміж інших, парламент визначив вдосконалення системи державного управління, контролю та нагляду. В зв'язку з цим Верховна Рада України уповноважила Кабінет Міністрів виконати ряд завдань, серед яких – забезпечити належний державний нагляд та контроль з боку міністерств та інших центральних органів виконавчої влади за дотриманням надрокористувачами вимог природоохоронного законодавства [5].

Парламентський контроль за використанням надр здійснює також комітет з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. Як зазначив у своєму виступі народний депутат Олександр Єфремов, комітети можуть бути ефективним інструментом контролю: «Ширше висвітлення на телебаченні контрольних заходів, зокрема комітетських слухань, можна розглядати як розширення участі законодавців у контрольній діяльності та збільшення політичних стимулів для контролю» [3].

Як правило, контроль комітетів ВРУ здійснюється шляхом детального вивчення та аналізу проектів законів в галузі використання та охорони надр і направлення до парламенту рекомендацій щодо їх підтримки або відхилення. Зокрема, в 2004 році комітет з питань екологічної політики рекомендував парламенту підтримати проект закону «Про внесення змін до «Кодексу України про адміністративні правопорушення» (щодо відповідальності за порушення законодавства в нафтогазовій сфері). Народні депутати наголосили на необхідності підвищення відповідальності посадових осіб – суб'єктів господарської діяльності, які працюють у нафтогазовій галузі та громадян, які допустили правопорушення. Покарання у вигляді штрафів від трьох до десяти неоподатковуваних мінімумів громадян пропонувалося ввести, зокрема, за відмову надати інформацію до Державного інформаційного геологічного фонду України про нафтогазоносність надр. Подібні стягнення пропонувалося ввести за невиконання письмових розпоряджень і приписів органу виконавчої влади з питань гірничого нагляду про дотримання чинного законодавства в нафтогазовій галузі щодо геологічного вивчення нафтогазоносних надр та їх використання, а також створення перешкод виконанню службових обов'язків представниками цих органів. Однак ці зміни, не зважаючи на їх актуальність, досі до Кодексу про адміністративні правопорушення не внесені.

Парламентський контроль в сфері раціонального використання та охорони надр народні депутати можуть здійснювати шляхом подання депутатських запитів. Депутатський запит, який стосується питань дотримання законодавства про надра, відповідно до положень Закону України «Про статус

народного депутата України» від 17 листопада 1992 року, вноситься у письмовій формі та оголошується на засіданні Верховної Ради України. Адресат у визначений законом термін (як правило, це 15 днів з часу одержання) повинен дати письмову відповідь про результати розгляду запиту. Відповідь на запит за наполяганням народного депутата, групи депутатів або парламентського комітету України може бути обговорена на засіданні Верховної Ради України за присутності посадових осіб, яким запит було адресовано. За результатами обговорення Верховна Рада України приймає відповідне рішення.

Водночас не всі форми парламентського контролю були ефективно застосованими в сфері дотримання законодавства про використання надр. Так, у 2003 році, в зв'язку з наявністю серйозних недоліків у сфері використання природних ресурсів, відповідною постановою Верховної Ради була створена Тимчасова слідча комісія з перевірки дотримання вимог законодавства України Міністерством екології та природних ресурсів України при видачі спеціальних дозволів (ліцензій) на користування надрами. Але вже в 2006 році зазначена комісія була ліквідована, а результати її діяльності жодного разу не розглядалися на пленарних засіданнях Верховної Ради України.

Таким чином, Верховна Рада України володіє достатнім обсягом законодавчо визначених повноважень для здійснення загального екологічного контролю за використанням та охороною надр. Проте виходячи із існуючого на сьогодні практичного досвіду варто констатувати, що питання ефективної реалізації парламентських форм контролю у цій сфері і надалі залишаються актуальними.

Список джерел

1. Андрійко О.Ф. Організаційно-правові проблеми державного контролю у сфері виконавчої влади: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: спец. 12.00.07 "Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право" [Електронний ресурс] / О.Ф. Андрійко. - К., 1999. - 38 с. - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/argd/1999/99aofsvv.zip>
2. Комарницький В.М. Екологічне право: Навчальний посібник / Комарницький В.М., Шевченко В.І., Єлькін С.В. - [3-е вид.]. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 224 с.
3. Конференція "Контрольні функції парламенту України у дзеркалі ЗМІ" [Електронний ресурс] // Парламентські вісті. Хроніка законотворення. - 2006. - № 13 (164). - С. 57-59. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/rada/document/81302/visnik-13-2006-5.doc>
4. Про рекомендації парламентських слухань щодо вимог природоохоронного законодавства в Україні: Постанова Верховної Ради України від 20 лютого 2003 року // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 25. - Ст. 182.
5. Про стан дотримання вимог природоохоронного законодавства при здійсненні діяльності, пов'язаної з надкористуванням в Україні: Постанова Верховної Ради України від 20 листопада 2003 року // Відомості Верховної Ради. - 2004. - № 11. - Ст. 148.